

Internetconsultatie betreffende de Regeling ter regulering smaken e-sigaret

DEEL I – REACTIE OP DE CONSULTATIEVRAAG

Wij – 29 organisaties die zich inzetten voor het laten opgroeien van een Rookvrije Generatie (zie Deel II) – zijn grote voorstanders van het beperken van de aantrekkelijkheid van e-sigaretten via onder andere een smaakjesverbod.

Smaakjesverbod e-sigaretten: belangrijke stap op weg naar een Rookvrije Generatie

Wij vinden dat ieder kind het recht heeft om rookvrij op te groeien. Dat betekent vrij van blootstelling aan en het gebruik van alle tabaks- én aanverwante producten, zoals e-sigaretten. Al deze producten brengen gezondheidsrisico's met zich mee. Wij willen kinderen en jongeren tegen deze risico's beschermen. Het beperken van de aantrekkelijkheid van e-sigaretten, waaronder de regulering van smaakjes, levert daar een belangrijke bijdrage aan.

Recent is de e-sigaret volop in het nieuws geweest. Er zijn **signalen dat het gebruik van e-sigaretten onder kinderen toeneemt**.¹ Vooral wegwerp e-sigaretten lijken razend populair. Hoewel er nog geen officiële cijfers beschikbaar zijn, maken wij ons zorgen over deze signalen. Ze **onderstrepen de urgentie** van maatregelen die de aantrekkelijkheid van e-sigaretten beperken. Deze moeten zo snel mogelijk worden ingevoerd om het tij te kunnen keren. Nederlanders die – aangetrokken door lekkere smaken of mooie verpakkingen – jong verslaafd raken aan nicotine, komen daar vervolgens moeilijk vanaf, met alle gevolgen van dien.

Nederlandse jongeren experimenteren minstens evenveel met de e-sigaret dan met de tabakssigaret. In 2017 gebruikten aanmerkelijk meer scholieren van 12 tot en met 16 jaar een e-sigaret (25%) dan een gewone sigaret (17%).² In 2021 lijkt er ongeveer evenveel geëxperimenteerd te zijn met de e-sigaret als met tabakssigaret, maar dit resultaat kan beïnvloed zijn door de vraagstelling in het onderzoek.³ **De aantrekkelijkheid van de e-sigaret voor jongeren wordt vergroot door toevoeging van smaakjes**.⁴ Bovendien is er **steeds meer bewijs dat gebruik van een e-sigaret voor jongeren een opstap is naar het roken van tabakssigaretten**.⁵ Regulering van de vele aantrekkelijke smaakjes die nu op de markt zijn is dus een essentiële maatregel om e-sigaretgebruik én tabaksgebruik onder jongeren te ontmoedigen. Daarmee is de maatregel een noodzakelijke stap op weg naar een Rookvrije Generatie, die wij graag zo snel mogelijk gerealiseerd zien.

¹ Zie bijvoorbeeld dit artikel: <https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/4099269/kinderen-uit-groep-7-naar-school-met-e-sigaret-basisschool-grijpt-in>.

² G. Stevens et al., *HBSC 2017, Gezondheid en Welzijn van Jongeren in Nederland*. Utrecht, 2017, beschikbaar via: <https://hbcsnederland.nl/publicaties/rapporten/>.

³ M. Boer et al., *HBSC 2021, Gezondheid en Welzijn van Jongeren in Nederland*. Utrecht, 2021, p. 98 en 110-111, beschikbaar via: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/09/16/hbcs-2021-gezondheid-en-welzijn-van-jongeren-in-nederland>.

⁴ S. Troelstra et al., 'Factsheet elektronische sigaretten', Trimbos-instituut, april 2020, beschikbaar via: <https://www.trimbos.nl/aanbod/webwinkel/af1765-factsheet-elektronische-sigaretten/>.

⁵ Scientific Committee on Health, Environmental and Emerging Risks (SCHEER), *Preliminary Opinion on electronic cigarettes*, 23 september 2020, beschikbaar via:

https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/scientific_committees/scheer/docs/scheer_o_017.pdf; S. Troelstra et al., 'Factsheet elektronische sigaretten', Trimbos-instituut, april 2020, beschikbaar via: <https://www.trimbos.nl/aanbod/webwinkel>.

Draagvlak voor strengere regulering e-sigaretten verder gestegen

De steun onder de Nederlandse bevolking voor het strenger reguleren van e-sigaretten was al hoog, maar is het afgelopen jaar nog verder gegroeid. **75%** van de Nederlanders vindt dat het **toevoegen van smaakjes aan e-sigaretten verboden zouden moeten worden** en dat e-sigaretten **even duur** zouden moeten worden als sigaretten, om te zorgen dat jongeren niet beginnen met roken. **67%** vindt eveneens dat **neutrale verpakkingen** voor e-sigaretten zouden moeten worden ingevoerd. **78%** van de Nederlanders vindt **e-sigaretten bovendien geen normaal product**.⁶

Aandachtspunt 1: Omzeilingstactieken tabaksindustrie

In paragraaf 6 van de toelichting bij de concept-regeling geeft de regering aan dat moet worden bezien of de limitatieve lijst met toegestane additieven in de praktijk volstaat, aangezien de lijst alleen betrekking heeft op smaakbepalende additieven en niet op andere additieven (zoals zuren en conserveringsmiddelen) die tevens een smaak hebben. De regering geeft aan dit te gaan monitoren en de lijst zo nodig aan te scherpen. Wij vinden het **van groot belang dat de regering de lijst met toegestane additieven zorgvuldig en regelmatig evalueert, bijvoorbeeld eens per kwartaal**.

Daarbij willen we de regering vragen om **eveneens oog te hebben voor andere tactieken van de tabaks- en e-sigaretindustrie** om het smaakjesverbod te omzeilen. Esther Croes (arts-epidemioloog Tabak bij het Trimbos-instituut) voorspelde in een blog en gepubliceerd opiniestuk van 23 juli jl.⁷: *“De overheid, zorgsector en maatschappelijke partijen proberen [...] te voorkomen dat jongeren beginnen met roken en helpen rokers met stoppen. Dat past slecht in het businessmodel van de tabaksindustrie. Ze [de tabaksindustrie] vinden vast weer een achterdeur in de wetgeving: geurtjes in plaats van smaakjes bijvoorbeeld”*. Hoewel de huidige regeling gelukkig ook betrekking heeft op smaakbepalende additieven die de smaakperceptie via de neus beïnvloeden, vindt de industrie mogelijk andere manieren om aan de maatregel te ontsnappen. Gedacht kan worden aan smaakaccessoires die niet worden gepresenteerd als behorend bij e-sigaretten, maar wel worden aangeboden in tabaksspeciaalzaken en daar in verband worden gebracht met e-sigaretten. Ook daar is monitoring dus gewenst.

Aandachtspunt 2: Verdere regulering e-sigaretten via neutrale verpakking en verbruiksbelasting

Het reguleren van smaakjes voor e-sigaretten is een mooie stap in het minder verleidelijk maken van e-sigaretten voor kinderen. Wij zouden echter graag zien dat deze stap wordt opgevolgd door **verdere maatregelen**, om kinderen beter te beschermen tegen nicotineverslaving en de schadelijke gevolgen van e-sigaretgebruik. Daarbij denken we in de eerste plaats aan het invoeren van **neutrale verpakkingen** voor e-sigaretten en het instellen van een **verbruiksbelasting** om de prijskloof tussen sigaretten en e-sigaretten te verkleinen. We hopen dat de regering hiermee zo snel mogelijk aan de slag gaat.

Aandachtspunt 3: Smaakjes overige tabaksproducten en smaakaccessoires

Voor sigaretten en shag geldt sinds 1 mei 2020 een verbod op menthol- en andere kenmerkende smaken. Voor **overige tabaksproducten**, zoals cigarillo's, geldt een dergelijk verbod helaas nog niet. Op dit moment staat de Europese Tabaksproductenrichtlijn (Tobacco Products Directive, TPD) dit ook nog niet toe. We hopen dat de regering **inzet op aanpassing van de TPD** op dit punt, in aanvulling op de recent

⁶ Draagvlakonderzoek Tabaksontmoedigingsbeleid (2022) uitgevoerd door Kantar Public in opdracht van Gezondheidsfondsen voor Rookvrij, onder 1.032 Nederlanders van 18 jaar en ouder.

⁷ Zie <https://www.trimbos.nl/actueel/blogs/vapen-de-snoepwinkel-van-de-tabaksindustrie/>.

gepubliceerde Delegated Act⁸ van de Europese Commissie over de mogelijkheid om smaken bij verhitte tabak te verbieden. Op die manier kan de regering op den duur één lijn trekken door kenmerkende smaken voor alle tabaks- en aanverwante producten te verbieden.

De regering zou op dit moment al wel een **verbod op smaakaccessoires voor tabaksproducten** kunnen invoeren en doet hier volgens ons ook goed aan. We staan daarin niet alleen; ook wetenschappers pleiten voor deze maatregel.⁹ Na inwerkingtreding van het mentholverbod voor sigaretten en shag heeft een deel van de mentholrokers namelijk zijn toevlucht gezocht tot smaakaccessoires, om zo alsnog een mentholsigaret te kunnen creëren.¹⁰ Een verbod op smaakaccessoires verhindert deze omzeiling van het mentholverbod voor sigaretten en shag.

Aandachtspunt 4: Handhavingscapaciteit

Het onderzoeken van e-sigaretvloeistoffen om te bepalen of een smaakbepalend additief aanwezig is in de vloeistof, is een tijdrovende aangelegenheid. Daarom vinden we het positief dat er extra handhavingsmethoden zijn benoemd, via het EU Common Entry Gate systeem en via de verpakking, waarop geen smaaknamen of -indicaties mogen staan. **Gezien de complexiteit van de handhaving vinden we het wel belangrijk dat de aangewezen (handhavings-)instanties voldoende capaciteit hebben om toe te zien op naleving van deze maatregel.** We hopen dan ook dat de regering zorgt voor toereikende handhavingscapaciteit.

⁸ Zie https://health.ec.europa.eu/publications/commission-delegated-directive-withdrawal-certain-exemptions-respect-heated-tobacco-products_en.

⁹ Zie <https://www.trimbos.nl/actueel/nieuws/mentholrokers-stoppen-vaker-met-roken-na-europees-verbod-op-mentholsigaretten/>.

¹⁰ C.N. Kyriakos, P. Driezen, G. Fong, et al. 'Impact of the European Union's menthol cigarette ban on smoking cessation outcomes: longitudinal findings from the 2020–2021 ITC Netherlands Surveys', *Tobacco Control* 2022, beschikbaar via: <https://tobaccocontrol.bmj.com/content/early/2022/09/13/tc-2022-057428>.

DEEL II – ACHTERGRONDINFORMATIE OVER DE INDIENENDE PARTIJEN

Deze reactie is ingediend namens de volgende **29 organisaties**:

1. Hartstichting
2. KWF Kankerbestrijding
3. Longfonds
4. Aesculaap Medische Assistentie
5. Cohesie huisartsenzorg
6. Gemeente Emmen
7. Gemeente Roermond
8. Gemeente Roosendaal
9. Gemeente Rotterdam
10. GGD Amsterdam
11. GGD Gelderland-Zuid
12. GGD Hollands-Midden
13. GGD Zaanstreek-Waterland
14. Koninklijk Nederlands Korfbalverbond
15. Long Alliantie Nederland
16. Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde
17. Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde
18. Pfizer Biopharmaceuticals Group
19. Pink-FOX
20. Rookvrije Generatie Limburg Noord
21. Samenwerkende GezondheidsFondsen
22. SineFuma
23. Stichting Buurt en Bewoners Platform Gein
24. Stichting Rookpreventie Jeugd
25. Stichting Rookvrije Generatie Midden-Groningen
26. Verslavingskunde Nederland
27. Viecuri Medisch Centrum
28. WeQuit
29. Zohealthy Leefstijl en preventie

De deelnemende organisaties zetten zich samen met een groot aantal andere partijen en individuen in voor het laten opgroeien van een Rookvrije Generatie. Dat draagt bij aan het realiseren van een Gezonde Generatie.

De organisaties vinden dat ieder kind het recht heeft om rookvrij op te groeien: vrij van blootstelling aan tabaksrook en de verleiding om tabaks- of aanverwante producten te gebruiken. De organisaties zijn dan ook blij dat de ambitie om te komen tot een Rookvrije Generatie sinds de totstandkoming van het Nationaal Preventieakkoord een belangrijke doelstelling is van de Nederlandse overheid.

Het belang van een Rookvrije Generatie is groot. Roken is veruit de belangrijkste vermijdbare oorzaak van ziekte en sterfte in Nederland. Jaarlijks **overlijden er meer dan 20.000 mensen** aan de gevolgen van roken en meeroken. En toch **beginnen er iedere week weer honderden kinderen** met dagelijks roken. Als zij blijven roken, is de kans dat zij overlijden aan de gevolgen daarvan groter dan 50%.

Bovendien is er in de maatschappij een breed draagvlak voor het beschermen van kinderen tegen roken: **89%** van de Nederlandse volwassenen vindt dat de overheid maatregelen moet nemen om kinderen te beschermen tegen tabaksrook en **90%** vindt dat de overheid maatregelen moet nemen om kinderen te beschermen tegen de verleidingen van tabaksproducten. **87%** is voorstander van maatregelen vanuit de overheid om er voor te zorgen dat jongeren (onder de 18 jaar) niet beginnen met roken.¹¹

¹¹ Draagvlakonderzoek Tabaksontmoedigingsbeleid (2022) uitgevoerd door Kantar Public in opdracht van Gezondheidsfondsen voor Rookvrij, onder 1.032 Nederlanders van 18 jaar en ouder.